

Høgskulen
på Vestlandet

BACHELOROPPGAVE

Du får ikke leke med oss!

You can't play with us!

Kandidatnummer 189

BLUBACH 2018/19

Fakultet for lærerutdanning, kultur og idrett

Institutt for pedagogikk, religion og samfunnsfag

Barnehagelærerutdanning

Veileder: Grete Karin Nordvik

Innleveringsdato: 31.05.2019

Antall ord: 9443

Jeg bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, jf. Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 10.

Forord

Å skrive en bacheloroppgave har vært en utfordrende og tidskrevende prosess, men det har også vært en veldig spennende periode som jeg har lært mye av. Mobbeatferd i barnehagen er et svært dagsaktuelt tema, men gjennom mine tre år på Høgskulen på Vestlandet, så har mobbing i barnehagen vært et tema som har blitt lite diskutert og tatt opp i undervisningen. Dette er et tema som jeg interesserer meg mye for, og ville derfor undersøke det mer for å få økt kunnskap om dette temaet. Gjennom dette arbeidet har jeg fått mange erfaringer og ny kunnskap om temaet mobbeatferd i barnehagen som jeg vil få god bruk for videre i arbeidslivet.

Jeg vil rette en stor takk til min veileder, Grete Karin Nordvik, for veldig god hjelp underveis i arbeidet med bachelorskrivingen, der jeg har fått gode veiledninger og tilbakemeldinger på arbeidet underveis. Du har vært en god støtte gjennom denne prosessen, og tusen takk for alt!

Jeg vil også takke mine informanter som stilte opp på intervju i denne forskningsprosessen. Uten deres hjelp så ville det ikke ha blitt noe av denne oppgaven!

Jeg vil også rette en stor takk til min bestevenn, Thea-Marie, som har støttet og motivert meg gjennom denne perioden og som tror på at jeg kan klare alt jeg vil. Tusen takk for alt!

Summery in English (Abstract)

In this bachelor's thesis I will write about bullying behaviour in the kindergarten, with focus on how two kindergarten teachers understand bullying behaviour and how they work to prevent it. I have chosen this topic because I didn't have much knowledge about it, and over the years bullying in the kindergarten has received more attention than it has previously received. People has become more aware that bullying exists in the kindergarten, and I think it's necessary with adult in kindergarten who have good knowledge and take responsibility and stop bullying behaviour as soon as possible.

Based on this, I have come up with question: *“Which understanding do two kindergarten teachers have of the term bullying behaviour, and how do they work to prevent bullying in the kindergarten?”*

Bullying and bullying behaviour in the kindergarten is a big theme, and therefore I have chosen to limit myself to which understanding two kindergarten teachers have of bullying behaviour in the kindergarten, and how they work to prevent bullying in the kindergarten. I have not included why children is bully each other, the consequences of bullying, and I have chosen to include a little bit about how important it's with a good parenting cooperation and the adults as good role model. In the end, I will conclude on how the work has been and how I experienced this process. I have also included short about what I wanted to do if I should have work further on this bachelor's thesis

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning.....	6
1.1 Problemstilling	6
1.2 Bakgrunn for valg av tema.....	6
1.3 Oppgavens oppbygging	7
2.0 Teori	8
2.1 Barnehageloven og rammeplanen	8
2.2 Økt kunnskap om mobbing	8
2.3 Mobbing og mobbeatferd i barnehagen.....	9
2.4 Ulike former for mobbeatferd	10
2.5 Forskjell på mobbing og konflikt	11
2.6 Forebyggende arbeid mot mobbeatferd i barnehagen	11
2.7 Foreldresamarbeid.....	13
2.8 Personalet som gode rollemodeller	13
3.0 Metode.....	15
3.1 Valg av metode	15
3.2 Kvalitativ metode	15
3.3 Det kvalitative forskningsintervju.....	16
3.4 Valg av informanter.....	16
3.5 Utforming av intervjuguide	16
3.6 Transkribering	17
3.7 Mine erfaringer	17
4.0 Presentasjon av funn	18
4.1 Begrepet mobbeatferd i barnehagen.....	18
4.2 Forebyggende arbeid mot mobbeatferd i barnehagen	19
4.3 Foreldresamarbeid.....	20
4.4 Personalet som gode rollemodeller.....	20
5.0 Drøfting.....	22
5.1 Begrepet mobbeatferd i barnehagen.....	22
5.2 Forebyggende arbeid mot mobbeatferd i barnehagen	23
5.3 Foreldresamarbeid.....	24

Emnekode: BLUBACH

Kandidatnummer: 189

Innleveringsdato: 31.05.19

5.4 Personalet som gode rollemodeller	28
5.5 Oppsummering av drøfting.....	29
6.0 Avslutning.....	31
Litteraturliste	33
Vedlegg 1 Samtykkeerklæring.....	34
Vedlegg 2 Intervjuguide	38

1.0 Innledning

I denne bacheloroppgaven så har jeg valgt å skrive om temaet mobbeatferd i barnehagen som jeg synes er veldig interessant, og de siste tiårene så har mobbeatferd i barnehagen fått større oppmerksomhet både innen forskning og politikk, men forskningen har vært mer rettet mot skole og ikke fokusert så mye på barnehagen (Bistrong mfl. 2016; Alsaker & Nägele 2008; Alsaker & Gutzwiller- Helfenfinger 2010, referert i Idsøe & Roland, 2017, s. 13).

1.1 Problemstilling

Gjennom utdanning og praksis så har jeg blitt veldig interessert i dette temaet, og det siste året på Høgskulen på Vestlandet har jeg fått kjennskap til begrepet mobbeatferd, og hvordan man kan arbeide med å forebygge mobbeatferd i barnehagen. Problemstillingen ble derfor til slutt: *"Hvilken forståelse har to barnehagelærere av begrepet mobbeatferd, og hvordan arbeider de med å forebygge mobbeatferd i barnehagen?"* I teoridelen punkt 2.3 om mobbing og mobbeatferd i barnehagen har jeg gjort rede for mobbing og mobbeatferd, og hvorfor mobbeatferd er mer hensiktsmessig å bruke i barnehagen enn mobbing. Målet med arbeidet er å få økt kunnskap om hvordan man på en hensiktsmessig og god måte kan arbeide med å forebygge mobbeatferd i barnehagen, og dette er noe som jeg som kommende barnehagelærer kan bruke videre i arbeidslivet sammen med resten av personalet i barnehagen.

1.2 Bakgrunn for valg av tema

Først ville jeg skrive om mobbing i barnehagen, men på grunn av utviklingsmessige faktorer så må begrepet forstås og belyses på en annen måte for barnehagebarn enn for skolebarn, og derfor valgte jeg ved hjelp av veilederen min å skrive om mobbeatferd i barnehagen (Idsøe & Roland, 2017, s. 13). Mobbeatferd i barnehagen er et ganske nytt begrep for meg, og jeg har fått inntrykk av at dette er et tema som mange mener kan være ubehagelig å snakke om, eller vanskelig å tenke seg til at barnehagebarn kan utsette andre barn for slike negative handlinger. Men forskning har vist at mobbeatferd kan forekomme i barnehagen, og da er det nødvendig med voksne som har gode kunnskaper for å kunne

forebygge mobbeatferd i barnehagen. Mobbing er ikke greit uansett alder, og dette må stoppes tidlig slik at det ikke utvikler seg i en negativ retning (Idsøe & Roland, 2017, s. 5).

1.3 Oppgavens oppbygging

Oppgaven er bygget opp med fire hoveddeler: teoridel, metodedel, presentasjon av funn og drøftingsdel. I den første delen skal jeg ta for meg relevant teori om temaet jeg har valgt for å belyse problemstillingen min. Videre vil jeg begrunne faglig mitt valg av metode og forklare forskningsmetoden som jeg har brukt. Deretter kommer det et kapittel som tar for seg funnene og resultatene av forskningen jeg har gjennomført. I drøftingsdelen så har jeg trekket linjene mellom teorien og funnene, og til slutt i dette kapittelet er det en oppsummering av drøftingen om hva jeg har kommet frem til. Helt til slutt vil det komme en avslutning om hvordan denne prosessen har vært og hva jeg ville gjort om jeg skulle arbeidet videre med denne oppgaven.

2.0 Teori

I dette kapitlet skal ta med teori som jeg mener er relevant for å belyse problemstillingen min som er: *”Hvilken forståelse har to barnehagelærere av begrepet mobbeatferd, og hvordan arbeider de med å forebygge mobbeatferd i barnehagen?”*. Den teorien jeg har valgt å bruke vil jeg støtte meg på gjennom hele oppgaven, og har valgt teori som er knyttet til problemstillingen min. Det blir diskutert hvordan man skal forstå mobbing i barnehagen og hva som kjennetegner disse negative handlingene. Mobbing i barnehagen er forskjellig fra mobbing i skolen, og begrepet mobbeatferd er mer vinklet inn mot barna i barnehagen mens begrepet mobbing er mer relatert til barn og unge på skolen. Dette er fordi barnehagebarn ikke har klare intensjoner med deres negative handlinger, og derfor er det mer hensiktsmessig å bruke mobbeatferd når det er snakk om barnehagebarn (Idsøe & Roland, 2017, s. 15).

2.1 Barnehageloven og rammeplanen

Både barnehageloven og rammeplanen viser at det har blitt økt oppmerksomhet på og behov for kunnskap om mobbeatferd i barnehagen, og hvordan man skal bygge en arena for å forebygge dette (Idsøe & Roland, 2017, s. 13). Barnehageloven §1 (2005) sier blant annet at: *”Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap”*. Rammeplanen (2017) legger stor vekt på at barnehagen skal fremme vennskap og fellesskap, og skal forebygge, stoppe og følge opp diskriminering, utestenging, mobbing, krenkelser og uheldige samspillmønstre. *”Personalet skal støtte barna i å ta andres perspektiv, se en sak fra flere synsvinkler og reflektere over egne og andres følelser, opplevelser og meninger”* (Utdanningsdirektoratet, 2017, s. 22-23).

2.2 Økt kunnskap om mobbing

Idsøe og Roland (2017) påpeker at det er mange som har en oppfatning om at barnehagebarn er for små til å mobbe andre, og dette begrunnes med at de ikke har den samme modenheten eller en klar intensjon til å utføre bevisste negative handlinger mot andre barn, som for eksempel skolebarn har. Gjennom de siste tiårene så har vi fått mer kunnskaper om mobbeatferd i barnehagen, og dette har blant annet gjort at vi har fått større innsikt i hvem

som er involvert, hvor og når det skjer og hvorfor det oppstår. Dette har ført til at det har blitt utarbeidet forskjellige tiltak og strategier for å forebygge mobbeatferd i barnehagen, og det betyr at personalet må bruke disse tiltakene og strategiene for å skape en god og trygg tilværelse for alle barn i barnehagen. Men selv om det er blitt økt kunnskap rundt temaet mobbing i barnehagen, så har det ikke fått den samme oppmerksomheten verken i forskningslitteratur eller blant fagfolk, sammenlignet med mobbing i skolen (Idsøe & Roland, 2017, s. 11-12).

2.3 Mobbing og mobbeatferd i barnehagen

Mobbing kan defineres og forstås på forskjellige måter, og Dan Olweus har utviklet en definisjon på begrepet mobbing: ”En intensjonell negativ handling, gjentatt over tid, hvor det er ubalanse i styrkeforholdet mellom den/de som utøver, og den som blir utsatt for handlingene.” Denne definisjonen gjelder internasjonalt, men tar utgangspunkt i skoleforskning, og derfor bruker Idsøe og Roland (2017) begrepet mobbeatferd når de snakker om barnehagebarn, fordi de mener at det er en forskjell mellom mobbing i barnehagen og på skolen. Idsøe og Roland (2017) påpeker at det er mer praktisk å bruke begrepet mobbeatferd når det er snakk om barnehagebarn på grunn av utviklingsmessige faktorer som gjør det mer hensiktsmessig for barn i barnehagen (Idsøe & Roland, 2017, s. 13). Men det blir fastslått at man kan snakke om mobbeatferd i oppstarten av barnehagen, og at dette kan stabilisere seg dersom ingen voksne er oppmerksomme og griper inn, og da kan det føre til at atferden blir etablert og man snakker da om mobbing (Idsøe & Roland, 2017, s. 15).

Med tanke på at det er mer hensiktsmessig å bruke mobbeatferd når det er snakk om barnehagebarn, så har Udir (2016) utformet en definisjon som er knyttet til mobbing i barnehagen som handler om: ”Barn som utsettes for negative handlinger fra andre i lek og samspill, der de opplever å ikke være en betydningsfull person for fellesskapet.” Denne definisjonen er blitt utformet fordi det har blitt påpekt at små barn ikke har en klar intensjon om å undertrykke andre (Idsøe & Roland, 2017, s. 15). De negative handlingene kan komme til uttrykk gjennom ignorering, slag, spark, utestenging og dytting. Det er nødvendig at personalet i barnehagen vet at det ikke er mobbeatferd dersom barn plutselig blir sinte på hverandre eller tar leker fra hverandre, fordi mobbeatferd i barnehagen er noe langt mer alvorlig enn dette (Barne- og familiedepartementet, 2004).

Dersom mobbeatferden i barnehagen ikke blir tatt på alvor og stanset i tide, så kan det føre til at både mobberen og den/de som blir utsatt for disse negative handlingene vil slite med negative væremåter i senere liv som også kan påvirke deres voksenliv. Forskning viser at de barna som ofte plager eller utfører negative handlinger mot andre, har ofte et avvikende forhold til aggresjon og kan ha aggressiv atferd, og er gjerne mer aggressive mot venner og voksne (Pettersen, 1997)

Begrepet mobbing i barnehagen er under stadig utvikling og det er vanskelig å gi noe klar definisjon på begrepet knyttet til barnehagebarn. Fordi barna i en så tidlig alder er i en fase når det gjelder både kognitiv, sosial og emosjonell utvikling, og de kriteriene som blir nevnt i definisjonen for skolebarn er ikke nødvendigvis like aktuelle for barnehagebarn, men kan bli mer aktuell etter hvert som de blir eldre (Idsøe & Roland, 2017, s. 16-17).

2.4 Ulike former for mobbeatferd

Det finnes ulike former for mobbeatferd, og den vanligste måten å dele mobbeatferd inn på er direkte og indirekte mobbeatferd. Direkte mobbeatferd blir delt inn i fysisk og verbal, og den fysiske mobbeatferden innebærer for eksempel å dytte, slå, sparke eller kaste noe på en annen. Mens den verbale mobbeatferden kan være å si stygge kommentarer til andre, trusler og erting. Indirekte mobbeatferd er knyttet til de formene for mobbing som ikke alltid er så lett å oppdage og innebærer ofte ekskludering, utestenging, får noen andre til å skade noen, lage regler for andre eller bestemme over andre (Lund, 2015, s. 13).

Som sagt så kan barn vise begynnende mobbeatferd på ulike måter i barnehagen, og her er det nødvendig at personalet i barnehagen er klar over at tidlig aggressivitet blant barn er en del av normalutviklingen, og barn eksperimenterer mye med anvendelse av makt og aggresjon. Men de som utfører mobbeatferd kan være flinke til å skjule sin atferd eller skyld på andre dersom noen voksne kommer (Idsøe & Roland, 2017, s.35-36).

2.5 Forskjell på mobbing og konflikt

Det er nødvendig at personalet i barnehagen vet forskjellen mellom mobbing og konflikt, for å kunne forebygge at mobbeatferd oppstår i barnehagen. Konflikter og konfliktløsninger er grunnleggende for barn sin sosialiseringssprosess og kan bidra til den sosiale utviklingen. Men dersom personalet er uforsiktig når barn skal løse egne konflikter, så kan det resultere i at man overser mobbeepisoder i barnehagen der man blander konflikt og mobbing. Dette viser hvor viktig det er med gode kunnskaper for å kunne skille konflikt og mobbing, og for å kunne forebygge mobbeatferd i barnehagen. De voksne må undersøke situasjonen nærmere ved å for eksempel bruke observasjon, for å kunne forstå om det er en negativ handling eller om det begynner å bli et gjentatt mønster mot ett eller flere barn. Når de voksne har en god og hensiktsmessig måte å gripe inn og håndtere ulike situasjoner i barnehagen på, så er de i bedre stand til å identifisere grunnene til de ulike handlingene som barna utfører (Idsøe & Roland, 2017, s. 20-21).

Men barn kan ofte havne i negative handlingsmønstre med hverandre, og dette er fordi de i stor grad mangler sosiale og emosjonelle reguleringssevner, men også ferdigheter knyttet til frustrasjoner og hvordan de skal løse konflikter mellom seg. Noen av disse handlingene kan være mobbing, men det er også lett å betrakte de negative handlingene som barna gjør som mobbing, og her må personalet tolke handlingene i forhold til barnets alder og modenhetsnivå. Selv om det eksisterer mye evidens som sier at mobbingens røtter kan ses i barnehagen, så må man være forsiktig med å kalle førskolebarn for mobbere. Personalet må forstå mobbing som et relasjonsproblem, og at det krever relasjonelle løsninger der barna får lært om empati og får forståelse for hva gode relasjoner er for noe. Dette kan virke forebyggende og skape gode og positive relasjoner i barnegruppen (Idsøe & Roland, 2017, s. 22).

2.6 Forebyggende arbeid mot mobbeatferd i barnehagen

Når man skal forebygge mobbeatferd i barnehagen så må personalet i barnehagen handle med et varmt hjerte og et kaldt hode. Fordi i hjerte så ligger anerkjennelse, holdninger og forståelse for barn, mens i hodet så ligger kunnskapen (Lund, 2015, s. 54). Personalet i barnehagen må være gode rollemodeller for barna og være tilstede for å kunne oppnå de målene som står nedfelt i rammeplanen, om at ”personalet skal forebygge, stoppe og følge 11

opp diskriminering, utestenging, mobbing, krenkelser og uheldige samspillsmønstre” (Utdanningsdirektoratet, 2017, s. 23).

Hele barnehagen må bli involvert i arbeidet mot å forebygge mobbeatferd slik at de vet hvordan de skal handle om slike situasjoner oppstår. De voksne må snakke åpent om mobbing med barna der de gir dem en forståelse av hva mobbing går ut på og at det ikke blir tolerert i barnehagen. På denne måten kan de voksne skape et miljø som er trygt, godt og inkluderende for alle barna, og barna får en forståelse av at mobbing gjør vondt og vet hvorfor det ikke er tillat. Dette vil bidra til at barna er i bedre stand til å respondere på en passende måte og be om hjelp når det oppstår mobbesituasjoner i barnehagen (Idsøe & Roland, 2017, s. 48-49). Barna må kjenne seg trygge på de voksne, slik at de tør å spørre om hjelp dersom mobbeatferd i barnehagen oppstår. Alle barna må være klar over at mobbing i barnehagen ikke er tillat, og at de voksne ikke tolerer det i det hele tatt, og dette er et nødvendig tiltak for å kunne forebygge mobbeatferd i barnehagen (Idsøe & Roland, 2017, s. 40).

Det er nødvendig at personalet i barnehagen lærer å dele, løse konflikter, inkludere andre, vise empati og forståelse for andre barn for å forebygge mobbeatferd i barnehagen (Idsøe & Roland, 2017, s. 58-59). Dette vil bidra til at barna holder seg borte fra mobbing, der personalet bør gi barna en forståelse av hvordan andre føler det når de blir utsatt for slike negative handlinger og hvordan de hadde følt det hvis de hadde blitt utsatt for slike negative handlinger selv (Idsøe & Roland, 2017, s. 61). Når barn får oppleve mestring og føler at de hører til i felleskapet, så vil de ikke føle på det behovet for å oppføre seg på negative måter i barnehagen (Idsøe & Roland, 2017, s. 37).

Anatol pikas (1976) påpeker at hvis mobbing i barnehagen skal bli stanset, så må man stanse gruppemedlemmene som passivt aksepterer de negative handlingene som blir utført. Fordi når mobberen får oppmerksomhet fra disse tilskuerne, så vil mobberens aggressive atferd forsterkes. Grunnen for at barn velger å støtte mobberen er fordi de kan ha lav status og er redd for at de skal bli mobbet selv, og på denne måten så blir tilskuerne en deltaker i mobbingen, men de tar ikke initiativ til mobbingen selv (Helgesen, 2014, s. 22-23).

Det finnes ingen enkle løsninger på mobbeproblemet, og derfor må det arbeides på flere plan for å forebygge mobbeatferd i barnehagen. Barnehagen blir betraktet som en viktig arena i samfunnets tiltak mot mobbing, og derfor er det nødvendig å sette i gang tiltak mot mobbeatferd i barnehagen så tidlig som mulig (Midtsand, Monstad & Søbstad, 2004, s. 3).

2.7 Foreldresamarbeid

Barnehagen har et grunnleggende ansvar når det kommer til foreldresamarbeid, og åpenhet med foreldrene er nødvendig for å kunne forebygge mobbeatferd i barnehagen. Foreldrene må trekkes inn så tidlig som mulig og få vite hvordan de ulike sakene håndteres, og dette er nødvendig for å ta tak i de innspillene som foreldrene kommer med og sette i gang oppfølging. Dette betyr at foreldrenes innspill og bekymringer knyttet til mobbeatferd og negative handlinger skal bli tatt på alvor (Idsøe & Roland, 2017, s. 86).

Personalet i barnehagen og foreldrene må snakke sammen, om hvordan barna deres på best mulig måte kan bli en del av de tiltakene som de voksne setter i gang når det gjelder å forebygge mobbeatferd i barnehagen. Det er nødvendig at personalet har en dialog med foreldrene for å finne ut hvordan man på best mulig måte kan finne gode løsninger for å kunne forebygge og hindre mobbeatferd i barnehagen (Lund, 2015, s. 50).

2.8 Personalet som gode rollemodeller

De voksne i barnehagen må se alle barna i barnehagen, og dette betyr at man ikke bare skal se de barna som alltid er aktive eller som ofte oppsøker de voksne. For at man skal klare å se alle barna i barnehagen, så er det nødvendig med voksne som er tilstede og åpne for initiativene som barna kommer med, anerkjenne dem og lede barna på en tydelig og varm måte (Lund, 2015, s. 37).

Personalet i barnehagen må tenke over at dersom de oppfører seg på en negativ måte, så kan dette overføres til barna. Barna blir påvirket av det de voksne gjør i barnehagen, og da er det hensiktsmessig at de voksne reflekterer over hvordan de både snakker og forholder seg til hverandre rundt barna. For å kunne forebygge mobbeatferd i barnehagen så er det nødvendig at de voksne ikke mobber hverandre, og hvis barna observerer at de voksne mobber enten barn eller andre voksne, så kan barna lære seg mobbing. Dette kan blant annet handle om at

man skriker, truer eller straffer barna, istedenfor at man er et godt forbilde for barna og setter seg ned med dem og forholder seg på en rolig måte. Men det er nødvendig at personalet i barnehagen lærer de barna som mobber positive strategier og løsninger for å kunne forebygge at de mobber andre, men at de også er der for de barna som blir utsatt for slike handlinger (Idsøe & Roland, 2017, s. 22-23).

3.0 Metode

I dette kapittelet vil jeg gjøre rede for og diskutere den metoden som jeg har benyttet for å hente inn empiri, som belyser min problemstilling: *”Hvilken forståelse har to barnehagelærere av begrepet mobbeatferd, og hvordan arbeider de med å forebygge mobbeatferd i barnehagen”*, og metoden jeg har valgt er et kvalitativt intervju. En metode er et redskap man bruker for å samle inn den informasjonen man trenger til undersøkelsen sin, og handler om hvordan man bør gå fram for å skaffe kunnskap (Dalland, 2017, s. 52).

3.1 Valg av metode

Jeg har valgt å bruke kvalitativ metode og intervjuet to barnehagelærere fra to ulike barnehager. Jeg har valgt kvalitativ metode fordi da kan jeg gå i dybden på spørsmålene, og få tak i informantenes egne opplevelser av temaet mobbeatferd i barnehagen. Jeg vil også få innblikk i hvordan de har møtt mobbeatferd i barnehagen med tiltak, og hva strategier de bruker for å forebygge mobbeatferd i barnehagen (Dalland, 2017, s. 51). Ved å bruke kvalitativ metode vil jeg få en nærhet til barnehagefeltet, og få informasjon fra informantenes hverdagsliv i barnehagen. Jeg har ikke med personlige opplysninger om verken barnehagene eller informantene, som vil si at oppgaven er anonymisert etter personvern og konsekvensetikk. Jeg undersøkte om prosjektet mitt var meldepliktig, og meldte det til NSD og fikk som svar at prosjektet var godkjent (Bergsland og Jæger, 2014 s. 68).

3.2 Kvalitativ metode

Ved å bruke kvalitative metode så får man fanget opp meninger og opplevelser som ikke lar seg måle eller tallfeste. Den kvalitative metoden bidrar til en bedre forståelse av hvordan vi lever i samfunnet på hver vår måte, og hvordan hver enkelt person og grupper samhandler (Dalland, 2017, s. 52). I en kvalitativ metode så forsøker forskeren å se sammenhenger, og en viktig faktor for kvalitativ metode er å skaffe seg forståelse og ikke en forklaring på fenomenet man undersøker. Grunnen for at jeg ikke valgte kvantitativ metode er fordi det ville vært problematisk å krysse av hvor mange ganger man ser mobbing i barnehagen, og jeg syns ikke det ville vært passende til min oppgave. Fordi jeg ville heller fange opp meninger og opplevelser, og dette kan man selvfølgelig måle og

tallfeste, men det er ikke det som er i fokus i denne oppgaven, så derfor falt valget mitt på kvalitativ metode (Løkken & Søbstad, 2013, s. 35-36).

3.3 Det kvalitative forskningsintervju

Formålet med det kvalitative forskningsintervjuet er å få tak i informantens egne beskrivelse av den livssituasjonen hun/han befinner seg i, og deretter beskrive og tolke det som blir forklart (Dalland, 2017, s. 65). Jeg valgte å bruke intervju som metode, fordi da ville jeg få utfyllende data og jeg hadde mulighet til å oppklare usikkerhetsmomenter underveis, og følge opp med tilleggsspørsmål om det var behov for det. Det er nødvendig å skaffe seg en forståelse av fenomenet man skal undersøke, og dette vil gjøre det lettere å stille gode spørsmål (Bergsland & Jæger, 2014, s. 70).

3.4 Valg av informanter

Jeg hadde kjennskap til to barnehagelærere fra før som kommer fra to ulike barnehager, og jeg sendte mail til dem og spurte om de hadde lyst til å delta på et intervju som handler om mobbeatferd i barnehagen. I mailen informerte jeg informantene om undersøkelsens mål, at det er frivillig å delta, at det er anonymt og at man kan trekke seg når som helst, og begge informanter ville delta. I mailen til informantene så la jeg ved samtykkeerklæringen som inneholder mer informasjon om selve prosjektet, se vedlegg 1 (Bergsland & Jæger, 2014, s.83). Jeg tenker at det nødvendig å skaffe seg informanter som kan forklare og beskrive fenomenet mobbeatferd i barnehagen på en god og forståelig måte (Bergsland & Jæger, 2014, s. 71).

3.5 Utforming av intervjuguide

Intervjuguiden ble laget med utgangspunkt i problemstillingen og de emnene som skulle belyses. Jeg stilte åpne spørsmål slik at jeg fikk utfyllende svar, og slike spørsmål krever at informantene reflekterer, redegjør for sine opplevelser og erfaringer og utdyper sine svar. Informantene fikk ikke tilsendt intervjuguiden på forhånd, men de fikk vite hva tema som skulle bli tatt opp. Jeg valgte å gjøre det på denne måten slik at informantene ikke følte på at de måtte lese seg opp på spørsmålene og svare det som var ”korrekt”, men heller svare det de kom på og visste under intervjuet. Under intervjuet brukte jeg båndopptaker, og da kunne jeg fokusere på informantene istedenfor å notere. På slutten av intervjuet spurte jeg om det var 16

noe de hadde lyst til å tilføye som de ikke hadde nevnt tidligere, slik at de skulle få mulighet til å nevne noe som de mente var relevant for oppgaven (Bergsland & Jæger, 2014, s. 71-72).

3.6 Transkribering

Når jeg skulle transkribere intervjuet så skrev jeg ned ord for ord fra båndopptaket, og omgjorde det innsamlede datamaterialet til skriftlig tekst på dataen. Her reduserte jeg datamengden, skapte orden, struktur og mening i innholdet som gjorde det lettere å få oversikt over intervjuet. Når man skal transkribere så er det avgjørende med strukturering og klargjøring der man fjerner overflødig materiale som ikke har noe betydning for forståelsen eller formålet med problemstillingen. Dette kan blant annet handle om å fjerne gjentakende uttalelser eller fjerne elementer som ikke har betydning for problemstillingen. Et grunnleggende element i transkriberingen er at man får frem det som er betydningsfullt for problemstillingen (Bergsland & Jæger, 2014, s. 81-82).

3.7 Mine erfaringer

Ingen metoder er feilfri og når man er ny som forsker så kan det være krevende å bruke intervju, fordi det ikke er en fast struktur på hvordan man skal spørre informantene om spørsmål. Men jeg følte selv at jeg klarte å få til en naturlig samtale med informantene, og tror det har med at begge informantene hadde kjennskap til meg fra før og derfor ble atmosfæren ganske avslappet. Det er nødvendig at man som forsker er kritisk og reflektert over egen metode og innsamlingsstrategier, og jeg følte at metoden jeg har valgt ga meg utfyllende og god informasjon til å belyse problemstillingen for oppgaven. Jeg følte selv at jeg klarte å følge opp den informasjonen barnehagelærerne kom med, der jeg ba om utdypninger eller konkretiseringer. Jeg hadde mange spørsmål og jeg følte selv at det var mye interessant som kom frem på intervjuene, men jeg valgte å bruke det som er mest relevant for å belyse og svare på min problemstilling. Jeg hadde vurdert om jeg skulle gjøre et prøveintervju og få en tilbakemelding på det, men siden jeg hadde kjennskap til begge informantene fra før så følte jeg at det var en god samtale med begge. Jeg hadde også veldig mange spørsmål, og skulle jeg ha gjort det igjen så hadde jeg nok kuttet ned på spørsmålene og heller gått enda mer i dybden på de spørsmålene jeg tenkte var relevant for oppgaven og som belyser problemstillingen min (Bergsland & Jæger, 2014, s.70).

4.0 Presentasjon av funn

I denne delen vil jeg presentere de funnene jeg har gjort meg i forhold til mobbeatferd og forebyggende arbeid i barnehagen, og presentere de svarene som er relevant for oppgaven min og belyser problemstillingen min: *”Hvilken forståelse har to barnehagelærere av begrepet mobbeatferd, og hvordan arbeider de med å forebygge mobbeatferd i barnehagen”*. Begge informantene er fra ulike barnehager, der den ene informanten jobber på storbarnsavdeling og den andre jobber på småbarnsavdeling. Jeg har valgt å dele funnene inn i fire kategorier: begrepet mobbeatferd, forebyggende arbeid, foreldresamarbeid og personalet som gode rollemodeller i barnehagen. Det var mye som kom frem under intervjuet, men jeg har valgt å bruke det som er mest relevant for å belyse og svare på min problemstilling.

4.1 Begrepet mobbeatferd i barnehagen

Jeg spurte begge informantene om de hadde hørt om begrepet mobbeatferd før og dette hadde de begge hørt om, og i begge barnehagene så jobbet de jevnt og aktivt med dette temaet. I analysen av intervjuene så fremkommer det at informantene har ganske lik forståelse av begrepet mobbeatferd, der det var noe som måtte skje gjentatte ganger og over tid, og at mobbeatferd i barnehagen handler om utestenging, slåing, plaging eller å si stygge kommentarer til hverandre som kan utvikle seg til et mønster og bli vedvarende, og det er da man kaller det for mobbeatferd i barnehagen.

Informant A sin forståelse av begrepet mobbeatferd: *”Jeg tenker at i begrepet mobbeatferd så er nøkkelordet vedvarende tendens, fordi barn har jo mye småkonflikter mellom seg. Men hvis dette utvikler seg til et mønster, da blir det vedvarende, altså mobbeatferd. Det er noen som bevisst blir gjenstand for stygge ord eller kommentarer, plaging, erting, utestenging, og at dette blir gjort bevisst med vilje, så er det mobbeatferd.”*

Informant B sin forståelse av begrepet mobbeatferd: *”Jeg tenker at det handler om barn som blir holdt utenfor i lek. Barn som blir tildelt lave roller i rollelek slik som for eksempel stålampe, hund og baby, og som egentlig ikke deltar i lek. Det er barn som snakker nedsettende eller krenkende om det samme barnet over tid. Barn som slår, skubber eller gjør andre vondt på andre måter slik at noen føler seg utenfor fellesskapet.”*

4.2 Forebyggende arbeid mot mobbeatferd i barnehagen

I begge barnehagene så jobber de aktivt med fenomenet mobbing i barnehagen, og når de skal forebygge mobbeatferd i barnehagen så har begge informantene en beredskapsplan i barnehagen som de setter i gang når mobbeatferd oppstår eller oppdages. Informantene påpekte at de begge brukte beredskapsplanen når de oppdaget mobbeatferd i deres barnehage. Beredskapsplanene inneholder blant annet definisjoner på begrepet mobbing, hva personalet skal gjøre dersom de oppdager mobbeatferd i barnehagen, forebygging og avdekking av mobbeatferd, hva trekk de skal se etter, metoder som blir brukt og samarbeid mellom hjem og barnehage. Informantene bruker også ulike verktøy for å forebygge mobbeatferd i deres barnehage, og de følte selv at de ulike verktøyene de hadde brukt fungerte godt. Barna lærer blant annet om hvordan man skal oppføre seg, om empati og vennskap, og begge informantene påpekte at dette var grunnleggende elementer for å forebygge mobbeatferd i barnehagen.

Informant A svarer følgende når det gjelder forebyggende arbeid mot mobbeatferd i barnehagen: *”Vi er opptatt av tilstedeværende voksne og relasjonsbygging med barna, men ellers gjennomfører vi barnesamtaler jevnlig, og det er viktig å være gode rollemodeller for barna for å kunne forebygge mobbeatferd i barnehage. Utenom dette så bruker vi ulike verktøy som blant annet grønne tanker- glade barn og dragehold for å lære barna å forstå hvordan man skal forholde seg til egne og andres følelser, lære om vennskap og akseptabel atferd... Ellers bruker vi observasjon for å få større innblikk i barnas hverdag og det som kan være utfordrende med tanke på håndtering av mobbeatferd er kanskje at man vet for lite.”*

Informant B svarer følgende når det gjelder forebyggende arbeid mot mobbeatferd i barnehagen: *”Observasjon er et viktig redskap som vi bruker for å forebygge mobbeatferd i barnehagen. Men vi er også opptatt av relasjonsbygging, både mellom barn og voksne og ikke minst mellom barna... I vår barnehage er vi opptatt av å lage lekegrupper og skape gode lekemuligheter for barna, og dette har jeg veldig gode erfaringer med fra før... Vi bruker også ulike verktøy som blant annet grønne tanker- glade barn og steg for steg for å fremme vennskap, empati og hvordan man skal oppføre seg mot hverandre... Men jeg tenker at det er veldig viktig å ta tak i mobbeatferd tidlig for da kan man snu det fortere.”*

4.3 Foreldresamarbeid

Jeg spurte informantene om hvordan de samarbeider med foreldrene når det kommer til mobbeatferd i barnehagen. Her påpekte de at et tett og godt samarbeid med foreldrene er kjempeviktig og nødvendig for å kunne forebygge mobbeatferd i barnehagen. Begge informantene var opptatt av at man for eksempel kunne bruke garderobesituasjoner, foreldresamtaler og andre møter for å skape et godt forhold til foreldrene, og at dette gjorde det lettere å kunne forebygge mobbeatferd i barnehagen sammen med foreldrene der de kunne komme med sine innspill og ideer.

Informant A svarte at *”Det er viktig å ha en god relasjon til foreldrene i det daglige, og da er det lettere å snakke med dem om det er noe vanskelig man må ta opp. Man må ha tid til å slå av en prat med foreldrene, og da kan man forberede dem på forhånd om man skal snakke med dem om noe vanskelig, og da kan man for eksempel bruke garderobesituasjonen. Det er tross alt foreldrene som kjenner barnet sitt best og kan komme med gode råd og ideer om hvordan vi kan samarbeide for å forebygge mobbeatferd i barnehagen.”*

Informant B svarer at *”Vi har hatt foreldremøte hvor mobbing har vært oppe som tema. Vi har foreldresamtaler dersom man har behov for å diskutere med foreldre, og den daglige kontakten er viktig, for da kan foreldre snakke med oss eller be om samtaler om de ønsker å snakke om noe. Her tenker jeg også at det er viktig med en god og trygg relasjon, slik at foreldrene tør å ta kontakt og formidle sine bekymringer til oss. Det er foreldrene som kjenner barnet sitt best og kan komme med gode innspill når det gjelder å forebygge mobbeatferd i barnehagen.”*

4.4 Personalet som gode rollemodeller

Begge informantene mente at det var viktig å være gode rollemodeller for både barna og de andre voksne i barnehagen. Dette betyr at man må være bevisst på hvordan man oppfører seg mot andre og hva man sier, og dette er vesentlig for å kunne forebygge mobbeatferd i barnehagen. Begge informantene påpekte at det er nødvendig at de voksne er bevisst på kroppsspråket sitt i forhold til hva man sier og gjør, og tar ansvar og stopper om det oppstår atferd eller handlinger som virker krenkende eller sårbar for andre.

Informant A svarer følgende på spørsmålet om personalet som gode rollemodeller:

”Tilstedeværelse og relasjonsbygging er viktig, for jo bedre relasjon man har med de voksne i barnehagen, jo bedre relasjoner vil barna få seg imellom. Barna speiler seg i de voksne og ser hvordan de behandler både voksne og barna, og barna ser hvordan vi voksne håndterer ulike situasjoner der barna tar etter oss voksne i barnehagen. God relasjon er stort sett nøkkelen til det meste, mener jeg da.”

Informant B svarer følgende på spørsmålet om personalet som gode rollemodeller: *”Jeg er opptatt av relasjonsbygging, og det å være tett på barna der alle barna skal føle seg sett. De voksne i barnehagen bør ikke bruke barna sine navn i negative setninger, fordi dette kan lett overføres til de andre barna. Det er nødvendig at de voksne tenker over hvordan de snakker både til de andre voksne i barnehagen og barna, og er bevisst på eget kroppsspråk og hva man gjør fordi barna tar etter oss voksne. Vi må tenke over at hvis ikke vi voksne klarer å oppføre oss fint, hvordan kan vi da forvente at barna skal gjøre det?”*

5.0 Drøfting

I drøftedelen vil jeg diskutere de funnene jeg mener er relevant for å kunne belyse og svare på problemstillingen min: *”Hvilken forståelse har to barnehagelærere av begrepet mobbeatferd, og hvordan arbeider de med å forebygge mobbeatferd i barnehagen?”* Jeg vil også drøfte teorien opp mot de empiriske funnene jeg har gjort.

5.1 Begrepet mobbeatferd i barnehagen

Begge informantene påpekte at det er blitt mer fokus på mobbing i barnehagen ved årene, og begge barnehagene jobbet aktivt med fenomenet mobbing. Informantene mente selv at personalet i begge barnehagene hadde gode kunnskaper om mobbeatferd i barnehagen, men at man alltid vil føle at det er noe man bør kunne mer om og friske opp i. Dette har mye med at det skjer ny forskning rundt fenomenet mobbing i barnehagen som man må oppdatere seg på, og selv om begge informantene følte at deres egen kunnskap var relativt god, så får man aldri gode nok kunnskaper når man står oppi en slik situasjon i barnehagen. Men selv om det er blitt mer fokus på mobbeatferd i barnehagen, så er det vanskelig å gi noe klar definisjon på begrepet mobbing og mobbeatferd knyttet til barnehagebarn. Dette påpeker Idsøe & Roland (2017) har med at barn er i en så tidlig fase når det gjelder kognitiv, sosial og emosjonell utvikling, og de kriteriene som blir nevnt i for eksempel Dan Olweus sin definisjon: ”En intensjonell negativ handling, gjentatt over tid, hvor det er ubalanse i styrkeforholdet mellom den/de som utøver, og den som blir utsatt for handlingene”, er mer rettet mot skolebarn og er ikke nødvendigvis like aktuell for barnehagebarn, men det kan bli mer aktuell etter hvert som barn i barnehagen blir eldre. Men informantene påpekte at det var en forskjell i styrkeforholdet mellom dem som utsatte andre for slike negative handlinger og de som ble utsatt for dem, og dette samsvarer med Dan Olweus sin definisjon som jeg har skrevet om i teoridelen. Informant A påpekte at barnehagebarn kan ofte havne i konflikter med hverandre, men at det er god læring at de får prøve å ordne opp selv, men at de voksne måtte være tilstede og oppmerksomme, for hvis ikke så kunne man overse situasjoner som kan være mobbeatferd i barnehagen. I teoridelen har jeg gjort rede for at i slike situasjoner så er det nødvendig at de voksne tolker handlingene i forhold til hvilken alder og modenhetsnivå barna har, men de voksne må ha kunnskaper om at barna eksperimenterer mye og det er ikke alt i barnehagen som er mobbeatferd.

Informantene mente at hvis det skulle bli definert som mobbeatferd i barnehagen, så måtte det skje gjentatte ganger og over tid, og det handler blant annet om utestenging, slåing, plaging eller å si stygge kommentarer til hverandre som kan utvikle seg til et mønster og bli vedvarende. Dette samsvarer med det jeg har funnet i teoridelen min, der Udir (2016) sin definisjon på mobbing er mer rettet mot barnehagen og handler om: ”Barn som utsettes for negative handlinger fra andre i lek og samspill, der de ikke opplever å være en betydningsfull person for fellesskapet”. Barne- og familiedepartementet (2004) påpeker at disse negative handlingene kan komme til uttrykk gjennom ignorering, slag, spark, utestenging og dytting. Men her påpeker Idsøe og Roland (2017) at personalet i barnehagen må vite at det ikke er mobbeatferd dersom barn plutselig blir sinte på hverandre eller tar leker fra hverandre, fordi mobbeatferd er noe langt mer alvorlig enn dette.

5.2 Forebyggende arbeid mot mobbeatferd i barnehagen

Det blir påpekt flere ganger at barnehagebarn ikke har en klar intensjon om å utsette andre barn for negative handlinger, men både informantene og forskning viser at mobbeatferd i barnehagen faktisk skjer, og begge informantene hadde opplevd episoder som ble definert som mobbeatferd i barnehagen og tok tak i det med en gang, der de blant annet brukte beredskapsplanen og ulike verktøy som skal forebygge mobbeatferd i barnehagen. Jeg tror at personalet i barnehagene må arbeide sammen og skaffe seg en felles forståelse på mobbing, slik at man heller kan bruke tiden på å forebygge mobbeatferd i barnehagen, istedenfor å diskutere om de handlingene vi ser i det hele tatt er mobbing og hvorfor mobbeatferd oppstår. Informant A la til at: *”Det kan være fryktelig vanskelig å svare på hvorfor mobbeatferd oppstår, men det er viktig at man ikke henger seg for mye opp i årsaken til hvorfor det oppstår. Men heller ser på forebyggingen av mobbeatferd og miljøet i barnehagen.”*

Begge informantene var enige om at hvis man ikke gjør noe med mobbeatferd i barnehagen så tidlig som mulig, så vil det bli vanskeligere og vanskeligere å snu de negative handlingene.

Begge informantene påpekte at de hadde opplevd mobbeatferd i barnehagen, og satte i gang tiltak med en gang de oppdaget det og brukte beredskapsplanen de har i barnehagen for å stoppe det. Informant B påpeker at: *”Jeg har ikke opplevd de helt store mobbeepisodene da jeg har vært lenge på småbarnsavdeling, og det meste jeg har opplevd der er utstenging fra lek, dytting, slå, sparke eller kaste noe på noen andre.”* Mens informant A påpekte at i deres 23

barnehage så hadde de blant annet opplevd: *”En jente som ble offer for mobbeatferd på grunn av sosioøkonomiske grunner og ikke hadde like fine ting som de andre jentene, og vi måtte stoppe å bruke for eksempel prinsessekjoler i barnehagen, for her så vi en faktor som kunne skape konflikter mellom barna og vi har opplevd at dette kan føre til mobbeatferd blant barna. Men ellers så har jeg opplevd både fysisk, verbal og indirekte mobbeatferd, og jeg har jobbet lenge på storbarnsavdeling, men mobbeatferden i barnehagen vil jo variere fra om man er på småbarnsavdeling eller storbarnsavdeling, tror jeg da.”* Det informantene sier samstemmer med det jeg har funnet i teoridelen, der barn kan vise begynnende mobbeatferd på ulike måter, men at de voksne må være oppmerksomme og tilstedeværende for å kunne oppdage det og sette en stoppe på det så tidlig som mulig.

For å kunne forebygge mobbeatferd i barnehagen så sier Informant A at *”Det er viktig at man handler med et kaldt hode og et varmt hjerte når man skal forebygge mobbeatferd i barnehagen”*, og dette samstemmer med det jeg har funnet i teoridelen, der Lund (2015) sier at i hjerte så har man anerkjennelse, holdninger og forståelse for barn, mens i hodet så har man kunnskapen, og dette er noe som er nødvendig om man skal forebygge mobbeatferd i barnehagen. Informantene la til at de opplevde egen kunnskap som relativt god når det kommer til mobbeatferd i barnehagen, men at man aldri vil føle seg kompetent nok i slike situasjoner. Informantene så på det som positivt at man var villig til å hente mer informasjon og kunnskap for å være sikker på at man handler riktig i slike situasjoner.

Som jeg har gjort rede for i teoridelen så har man fått økt kunnskap om mobbeatferd i barnehagen, der vi har fått større innsikt i hvem som er involvert, hvor og når det skjer og hvorfor det oppstår. Dette har ført til at det er blitt utarbeidet ulike strategier, planer og verktøy, og dette har hjulpet veldig på hvordan man skal forebygge mobbeatferd i barnehagen når det oppstår. Jeg tror at dette har ført til at man har fått større innsikt i at det er nødvendig med kunnskaper og planer som for eksempel en beredskapsplan som begge barnehagene til informantene hadde, slik at man vet hva man skal gjøre og hvordan man skal handle om slike situasjoner oppstår.

I begge barnehagene til informantene så jobbet de aktivt med temaet mobbing i barnehagen der de blant annet brukte ulike møter med personalet og foreldrene for å diskutere mobbing i barnehagen. Begge barnehagene hadde også en egen beredskapsplan som de brukte når det ble oppdaget mobbeatferd i barnehagen, der det blant annet stod hva som skulle bli gjort og tiltak som skulle bli satt i verk. Informant B påpekte at : *”De som oppdager mobbing skal gi beskjed til pedagogisk leder. Det skal foretas skriftlige observasjoner. Det skal samtales med de barna som er involverte, alt etter alder på barna. Foreldrene til de som mobber og blir mobbet skal bli informert...”* I teoridelen har jeg tatt med hvor nødvendig observasjon er når man skal forebygge mobbeatferd i barnehagen, for ved å bruke observasjon så kan man fange opp barn med sosiale sårbarheter og legge til rette for aktiviteter og samspill som fremmer et inkluderende læringsmiljø. Observasjonene man gjør kan man bruke ved en seinere anledning når man for eksempel skal snakke med foreldrene eller personalet om en situasjon som er blitt observert i barnehagen.

Mye av det materialet som finnes til det forebyggende arbeidet mot mobbeatferd i barnehagen bruker begge informantene. Der de bruker ulike verktøy som blant annet observasjon, steg for steg, grønne tanker- glade barn der fokuset er å lære barn empati, skaffe seg forståelse av egne og andres følelser og sette seg inn i andre sin situasjon, vennskap, akseptabel oppførsel og lignende. I informant A sin barnehage så bruker de også dramatisering for å vise barna hvordan negative handlinger kan se ut fra et annet perspektiv, også snakker de om det sammen etterpå. Men i informant A sin barnehage så bruker de også bøker, der informant A sa at de blant annet hadde brukt boken kunsten å møte en bjørn skrevet av Camilla Otterlei og Jull Moursund, som handler om et barn som blir mobbet og hvordan han takler det.

Begge informantene hadde gode erfaringer med de ulike verktøyene, og informant A påpekte at hver høst så hadde de fokus på vennskap og hvordan man skal holde på venner. Mens informant B påpekte at i deres barnehage så var de opptatt av å lage lekegrupper og skape gode lekemuligheter for barna, og at dette hadde deres barnehage gode erfaringer med. I teoridelen har jeg blant annet tatt med hvor verdifullt det er at de voksne observerer barn sin lek, der de kan hjelpe barn som faller utenfor leken eller som ikke klarer å være med på lek av forskjellige grunner. Dette kan bidra til at det er lettere å få øye på om det er noen barn som opptrer på en måte som forstyrrer eller ødelegger for andre. For barna så er det grunnleggende

å få være med i leken, og her må de voksne passe på at barna ikke får tildelt de samme rollene hele tiden som informant B påpekte, og de voksne må vise barna hvordan de kan ta kontakt med andre på en positiv måte. Som jeg nevnte tidligere så er det nødvendig å ta tak i mobbeatferd i barnehagen med en gang man oppdager det, og dette gjør det lettere å snu de negative handlingene og gjøre endringer. Men for at dette skal være mulig, så er det nødvendig med voksne som er tydelige og viser at de ser hva som skjer og ikke aksepterer negative handlinger i barnehagen, og jeg mener at dette er grunnleggende elementer for å kunne forebygge mobbeatferd i barnehagen.

Relasjonsbygging og tilstedeværende voksne ble sett på som to av de viktigste satsningsområder hos begge informantene når det gjelder å forebygge mobbeatferd i barnehagen. Men informant A la til at: *"Det er viktig at barna forstår og lærer om empati og om sosial kompetanse."* Mens informant B mente at: *"Det viktigste for å forebygge mobbeatferd er gode relasjoner mellom barna og voksne, men også mellom barna og at de voksne er tett på barna og er med på barnas lek."* I teoridelen har jeg tatt med at Idsøe og Roland (2017) påpeker at de voksne i barnehagen kan forebygge mobbeatferd ved å skape gode relasjoner både til de voksne og andre barn, og når barna vet at de voksne er tilstede og viser at negativ atferd ikke blir tolerert i barnehagen, så kan dette bidra til at barn ikke utsetter andre barn for negative handlinger. De voksne må fokusere på å lære barna å samhandle med andre barn gjennom å tilrettelegge for aktiviteter som fremmer dette. Når barna får oppleve mestringsfølelse og får oppleve at de er en del av felleskapet, så vil de ikke føle på behovet for å oppføre seg på negative måter i barnehagen.

Idsøe og Roland (2017) påpeker at når de voksne lærer barn sosial kompetanse som å dele, vise empati og forståelse for andre barn så kan dette virke forebyggende mot mobbeatferd i barnehagen. De barna som er selvsikre og kan stå opp for selv, vet hvordan de kan analysere og løse konflikter på en god og hensiktsmessig måte, og disse barna kan lære andre barn å bli selvsikre og stå opp for seg selv. Dette er nødvendig fordi de barna som har en velutviklet empati, vet at mobbing gjør vondt og derfor mobber de i mindre grad og hjelper de barna som blir mobbet. Dette påpekte informant A at deres barnehage var veldig opptatt å lære barna om sosial kompetanse, der de blant annet hadde fokus på vennskap på høsten og brukte ulike verktøy for å lære barna å dele, vise empati og forståelse for andre.

Men jeg tenker at for å kunne forebygge mobbeatferd i barnehagen så er det hensiktsmessig at hele barnehagen blir involvert i arbeidet og vet hvordan man skal handle i slike situasjoner. Idsøe og Roland (2017) påpeker at de voksne må snakke med barna om mobbing, der barna får en forståelse av hva det går ut på og hvordan det kan føles for de som blir utsatt for det. Dette vil bidra til å skape et miljø som er trygt, godt og inkluderende for alle barna, der de voksne er opptatt av gode relasjoner med de voksne og barna, og er tilstede i barnehagehverdagen. Det er viktig å huske på at man ikke kan se på mobbeatferd som et problem som finnes inni barnet eller som et personlighetstrekk, men man må heller forstå mobbing som er relasjonsproblem som krever relasjonelle løsninger der barna lærer sosial kompetanse og får forståelse for hva gode relasjoner er for noe. De tiltakene og verktøyene som jeg har nevnt til nå kan virke forebyggende mot mobbeatferd i barnehagen, og skape gode og positive relasjoner i barnehagegruppen. Informant A mente at: *”Det er krevende å jobbe med mobbeatferd i barnehagen og innebærer mye arbeid, men det vil alltid være verdt det.”* Det er svært alvorlig å ikke gripe inn i slike situasjoner i barnehagen og mobbing er ikke greit uansett alder, så derfor er det grunnleggende at vi som voksne setter grenser og hjelper barna til å skjønne hvorfor det ikke er greit.

Helt til slutt så ville informant A tilføye at bemanningsloven er for svak for å kunne følge opp alt som er nedfelt i rammeplanen. Hvis man skal klare å utføre alle punktene som er nedfelt i rammeplanen, så er det for svak bemanning i barnehagen. Informant A påpekte at den normen som ble innført i fjor er ikke god nok, og at barnegruppene i barnehagen er for store, og mente at mobbeatferd var et mindre problem hos små grupper med barn enn hos store grupper med barn. Informant A trodde ikke at dette kom til å endre seg med det første, så lenge penger blir regnet som viktigere enn barn og fremtiden, og dette fører til at det ikke er tilstrekkelig med personalet, som vil si at det vil være vanskeligere å forebygge mobbeatferd i barnehagen.

5.3 Foreldresamarbeid

Begge informantene mente at det er kjempeviktig og nødvendig med godt samarbeid med foreldrene om man ønsker å forebygge mobbeatferd i barnehagen. Informant A påpekte hvor viktig det er å ha tid til foreldrene og forberede dem om det er noe vanskelig man ønsker å ta opp. Her kan man blant annet bruke garderobesituasjon og foreldremøter for å skape en god dialog med foreldrene og et godt samarbeid med dem. Som jeg har påpekt tidligere i teoridelen så er det nødvendig at foreldrene trekkes inn så tidlig som mulig og at de får vite 27

hvordan de ulike sakene håndteres. Lund (2015) påpeker at når det skjer mobbing i barnehagen, så er det helt sentralt at foreldre og ansatte snakker sammen om hvordan barnet deres på best mulig måte kan bli en del av de tiltakene som de voksne setter i gang.

Som jeg har nevnt tidligere så mener begge informantene at det er nødvendig å ta tak i mobbeatferd i barnehagen så tidlig som mulig. Da må man blant annet være en god støtte for foreldrene og prøve å se deres side, fordi det kan være fryktelig vanskelig for foreldrene dersom deres barn enten blir mobbet eller mobber andre, men det pleier stort sett å gå bra når man samarbeider med foreldrene om mobbeatferd i barnehagen. Informant B påpeker at ved å skape en god og trygg relasjon med foreldrene vil føre til at de tør å ta kontakt med personalet i barnehagen angående deres bekymringer og meninger. Dette er nødvendig for det er tross alt foreldrene som kjenner barnet sitt best og ved å ha et godt samarbeid med foreldrene så kan man sammen finne løsninger og ordninger som fungerer for alle. Personalet i barnehagen må vise foreldrene hvor nødvendig det er at man handler aktivt og slår ned på negative handlinger for å kunne stoppe det og skape endringer i barnehagen. Men når man skal samarbeide med foreldrene så kan det også være utfordrende, der foreldrene ikke ser at barnet sitt strever eller at det mobber andre, og da er det viktig at personalet tar seg tid til å snakke med foreldrene og forklare hvordan situasjonen er. Barnehagen kan ikke velge om de vil samarbeide med foreldrene eller ikke. Idsøe og Roland (2017) påpeker at dersom foreldrene får kjennskap til definisjoner innenfor mobbing og hva som kjennetegner mobbeatferd, så kan foreldrene formidle denne kunnskapen videre til barna og snakke med dem om det. Et godt samarbeid mellom personalet i barnehagen og foreldrene gjør det mulig å øke forebygging av mobbeatferd i barnehagen.

5.4 Personalet som gode rollemodeller

Jeg mener at det er et grunnleggende element at personalet i barnehagen er gode rollemodeller for barna og er tilstede for å kunne oppnå de målene som står nedfelt i rammeplanen, om at: ”Personalet skal forebygge, stoppe og følge opp diskriminering, utestenging, mobbing, krenkelser og uheldige samspillsmønstre” (Utdanningsdirektoratet, 2017, s. 23). For å få dette til så er det nødvendig at de voksne i barnehagen er gode rollemodeller for barna der de viser hvordan man skal oppføre seg mot hverandre, og ikke si stygge kommentarer om eller til

hverandre. De voksne i barnehagen skal sørge for at barn lærer seg gode holdninger og ferdigheter som trengs for å kunne stå opp mot mobbeatferd i barnehagen.

Når jeg spurte informantene om hvordan de kan være gode rollemodeller for barna så nevnte begge at det handler mye om å være bevisst på hvordan man oppfører seg og hva man sier rundt barna, men at det også handlet om hvordan de voksne forholdte seg til hverandre og snakket sammen. Dette er svært nødvendig fordi barna speiler seg i de voksne, og hvis de voksne ikke kan oppføre seg så kan man heller ikke forvente at barna skal gjøre det. Begge informantene viser til at man må være oppmerksom på kroppsspråket sitt, og dette samsvarer godt med teorien jeg har funnet, der Idsøe & Roland (2017) påpeker at dersom personalet i barnehagen oppfører seg dårlig, så kan det føre til at barna oppfører seg på en dårlig måte i barnehagen. Dette er fordi barna blir påvirket av det de voksne gjør i barnehagen, og da er det vesentlig at de voksne reflekterer over hvordan man snakker og forholder seg til de voksne, men også alle barna i barnehagen. Det er hensiktsmessig at de voksne i barnehagen lærer barna at mobbing i barnehagen ikke er tillatt og at de voksne viser at de ikke tolerer slik oppførsel, og dette er et godt tiltak for å kunne forebygge mobbeatferd i barnehagen. For å kunne forebygge mobbeatferd i barnehagen så er det veldig viktig at det ikke skjer mobbing blant de voksne og at de oppfører seg på en ordentlig måte og snakker fint om og til andre.

5.5 Oppsummering av drøfting

Jeg vil nå komme med en oppsummering på drøftekapitlet ut fra problemstillingen min:

”Hvilken forståelse har to barnehagelærere av begrepet mobbeatferd, og hvordan arbeider de med å forebygge mobbeatferd i barnehagen?” Gjennom teori og intervju med to barnehagelærere så kan jeg konkludere om at mobbebegrepet i barnehagen er svært aktuelt den dag i dag, selv om det finnes personalet i barnehagen som mener det kan være vanskelig å tenke seg til at barnehagebarn mobber andre barn. Men flere og flere erkjenner at det finnes mobbing i barnehagene, men at det må forstås og belyses på en annen måte enn for skolebarn på grunn av utviklingsmessige faktorer. Jeg mener det er grunnleggende at personalet i barnehagen snakker om mobbing og skaffer seg en felles forståelse av begrepet mobbing i barnehagen, og på denne måten kan man heller bruker tiden på å forebygge at det oppstår i barnehagen, i stedet for å diskutere om det man ser er mobbeatferd eller ikke. Når man har en avklart definisjon og en felles forståelse så vil det

29

være enklere for de voksne å kjenne igjen mobbeatferd i barnehagen når de ser det. Jeg tenker at det er nødvendig at personalet har gode kunnskaper for å kunne forebygge og håndtere mobbeatferd i barnehagen. I barnehagene til begge informantene så jobbet de mye med sosial kompetanse og fokuserte på blant annet vennskap, gode relasjoner og hvordan man er med hverandre. Jeg opplever at informantene er godt oppdatert på blant annet forskning, og liker at de vektlegger at mobbeatferd i barnehagen er noe man må ta tak i tidlig. For å få dette til så er det nødvendig med voksne som har gode holdninger og som er bevisst på sin påvirkningskraft de har i barnehagen, og på denne måten kan man skape trygge og sosiale miljøer som er gode å være i både for de voksne og alle barna.

6.0 Avslutning

Målet mitt med denne oppgaven var å tilegne meg kunnskap om hvordan jeg som kommende barnehagelærer kan arbeide for å forebygge mobbing i barnehagen og skape et godt og inkluderende miljø i barnehagen. I denne oppgaven har jeg skrevet om mobbeatferd i barnehagen, der jeg har intervjuet to barnehagelærere i to ulike barnehager. Jeg har lest mye forskjellig litteratur knyttet til temaet mobbeatferd i barnehagen for å prøve å belyse problemstillingen min: *"Hvilken forståelse har to barnehagelærere av begrepet mobbeatferd, og hvordan arbeider de med å forebygge mobbeatferd i barnehagen?"* Jeg har ikke gått inn på alt om mobbeatferd i barnehagen, fordi i en slik oppgave som dette så er det ikke mulighet til å gå inn på alt og man må begrense seg, men det finnes mer en akkurat det jeg har presentert.

Gjennom å sammenligne litteratur og de empiriske funnene, så har jeg kommet frem til to barnehagelærere sin forståelse av begrepet mobbeatferd, og at dette er et fenomen som har med de seinere årene fått mer oppmerksomhet, som har gitt oss mer kunnskaper og bevissthet rundt mobbeatferd i barnehagen. Begge informantene snakker mye om tilstedeværende voksne og relasjonsbygging og at dette er gode tiltak for å kunne forebygge mobbeatferd i barnehagen.

Hvis jeg skulle ha jobbet videre med denne oppgaven så ville jeg ha intervjuet andre ansatte i barnehagen og ikke bare barnehagelærere. Dette ville ha gitt meg spennende informasjon om hvilket syn de har på teamet mobbeatferd i barnehagen, og hvordan de ville arbeidet forebyggende mot dette. Ellers så ville jeg ha intervjuet foreldre og barn, fordi det kan være mange ulike synspunkter og meninger rundt fenomenet mobbeatferd i barnehagen og hva måter en mener er best for å kunne forebygge mobbeatferd i barnehagen.

Å skrive en bacheloroppgave har vært en utfordrende og tidskrevende prosess, men det har også vært en veldig spennende periode som jeg har lært mye av. Opplevelsen jeg sitter igjen etter denne oppgaven er jeg hadde lite kunnskap om mobbing og mobbeatferd i barnehagen, men arbeidet med bacheloren har bidratt til å øke kunnskapsgrunnlaget mitt. Jeg har fått sett og lest hvor avgjørende det er at både personalet, foreldre og barna arbeider sammen for å

forebygge mobbeatferd i barnehagen, og her er det nødvendig at alle blir inkludert i prosessen og at innspillene blir tatt på alvor. Jeg mener også det er nødvendig at man skaffe seg en felles forståelse av begrepet mobbeatferd i barnehagen, slik at man jobber på lik linje når man skal forebygge mobbeatferd i barnehagen.

Litteraturliste

Barnehageloven. (2005) Lov om barnehager (LOV- 2005-06-17-64). Hentet fra

https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64#KAPITTEL_1

Barne- og familiedepartementet (2004). Mobbing i barnehagen. Et temahefte for deg som arbeider i barnehagen. Oslo. Hentet fra

https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kilde/bfd/bro/2004/0006/ddd/pdfv/210592-mobbing_skjerm_bokm.pdf

Bergsland, M. D. & Jæger, H. (red.) (2014). *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen*. Oslo: Cappelen Damm AS

Dalland, O. (2017). *Metode og oppgaveskriving* (6.utg). Oslo: Gyldendal akademisk.

Helgesen, M.B. (2014). *Mobbing i barnehagen*. Et sosialt fenomen. Oslo: Universitetsforlaget.

Idsøe, E. C. & Roland, P. (2017). *Mobbetferd i barnehagen. Temaforståelse- forebyggingstiltak*. Oslo: Cappelen Damm AS

Utdanningsdirektoratet (2017). *Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver*. Oslo: Utdanningsdirektoratet.

Lund, I. (2015). "De er jo bare barn": Om barnehagebarn og mobbing. Oslo: Pedlex norsk skoleinformasjon.

Løkken, G., & Søbstad, F. (2013). *Observasjon og intervju i barnehagen*. Oslo: Universitetsforlaget AS.

Midtsand, M., Monstad, B., & Søbstad, F. (2004). *Tiltak mot mobbing starter i barnehagen*. Trondheim: Dronning Mauds Minne høyskole for førskolelærerutdanning

Pettersen, R. J (red.) (1997). *Mobbing i barnehagen*. Sebu Forlag: Oslo.

Vedlegg 1 Samtykkeerklæring

Samtykkeerklæring

Vil du delta i forskningsprosjektet "[Mobbeatferd i barnehagen]"?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å finne ut hva som legges i begrepet mobbeatferd og hvordan det arbeides med å forebygge mobbeatferd i barnehagen. I dette skrivet gir **jeg deg informasjon om målet** for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Dette er en bachelor om mobbeatferd i barnehagen. Formålet med prosjektet er å finne ut hva to barnehagelærere legger i begrepet mobbeatferd og finne ut hvordan de arbeider med å forebygge mobbeatferd i barnehagen. Problemstillingen er: *"Hvilken forståelse har to barnehagelærere av begrepet mobbeatferd, og hvordan arbeider de med å forebygge mobbeatferd i barnehagen?"* Opplysningene skal ikke brukes til andre formål enn til denne oppgaven.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Prosjektansvarlig

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Det er to som har fått henvendelsen om å delta, der begge har svart ja. Grunnen til at disse er valg er fordi jeg tror og mener at de har mye å komme med når det gjelder problemstillingen min og synes de har gode kunnskaper. Jeg føler at ved å intervju de to som jeg har valgt vil gi meg mer kunnskaper om dette temaet på en annen måte og vil gi meg gode innspill til oppgaven. Jeg hadde kjennskap til begge informantene fra før og sendte melding til dem, der jeg spurte om dem om de ville delta og hva jeg skule skrive om.

Hva innebærer det for deg å delta?

Jeg skal bruke kvalitativ metode der jeg skal intervju to barnehagelærere, der jeg skal samle inn informasjon om blant annet hva som legges i begrepet mobbeatferd og hvordan de

arbeider for å forebygge mobbeatferd i barnehagen. Opplysningene registreres ved å bruke lydopptak, der jeg skal skrive ned svarene senere på et dokument og slette lydopptaket.

Hvis du velger å delta på prosjektet så innebærer det at du svarer på spørsmål fra intervjuguiden, som vil ta deg ca. 30 minutter. Spørreskjemaet inneholder spørsmål som blant annet om litt bakgrunn om deg selv som hva utdannelse du har, hvor lenge du har jobbet på den arbeidsplassen, hvor mange barn det er på avdelingen og hva alderen er, hva du legger i begrepet mobbeatferd, om du har opplevd det på din arbeidsplass, hvordan du arbeider med å forebygge mobbeatferd, om sosial kompetanse og samarbeid.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle opplysninger om deg vil da bli anonymisert. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Veileder vil ha tilgang til dine svar, men alt vil være anonymt slik at det ikke kan spores tilbake til deg. Veilederen min er Grete Karin Nordvik.

Jeg vil under intervju ta lydopptak, men svarene skriver jeg ned i et dokument og lydopptaket vil bli slettet. Når jeg har fått sensuren på oppgavene så vil dokumentene bli slettet også.

Passordet til pc-en min og telefonen er det bare jeg som har tilgang til. Jeg kommer til å kalle intervjuene for informant A og B på dataen. Deltakerne vil ikke kunne gjenkjennes i oppgaven. Jeg kommer ikke til å ta med navn, alder, kjønn eller noe sånt.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Prosjektet skal etter planen avsluttes 31.mai 2019. Når jeg har fått sensuren min etter denne datoen, så vil lagrede data slettes. Men om jeg eventuelt ikke får bestått på oppgaven, så beholder jeg dataene til jeg har levert inn oppgaven for andre gang, og da slettet dataene etter jeg har fått sensuren.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:
innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg,
å få rettet personopplysninger om deg,
få slettet personopplysninger om deg,
få utlevert en kopi av dine personopplysninger (dataportabilitet), og
å sende klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke. På oppdrag fra Høgskulen på Vestlandet har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig
(Forsker/veileder)

Eventuelt student

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet mobbeatferd i barnehagen, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

å delta i Intervju

å delta i

at lærer kan gi opplysninger om meg til prosjektet – hvis aktuelt

Emnekode: BLUBACH

Kandidatnummer: 189

Innleveringsdato: 31.05.19

at mine personopplysninger behandles utenfor EU – hvis aktuelt

at opplysninger om meg publiseres slik at jeg kan gjenkjennes [beskriv nærmere] – hvis aktuelt

at mine personopplysninger lagres etter prosjektslutt, til [beskriv formål] – hvis aktuelt

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet, ca. [oppgi tidspunkt]

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 2 Intervjuguide

Intervjuguide

Tema: Mobbeatferd i barnehagen

Problemstilling: ”Hvilken forståelse har to barnehagelærere av begrepet mobbeatferd, og hvordan arbeider de med å forebygge mobbeatferd i barnehagen?”

Bakgrunn:

Hvilken utdanning har du?

Hvor lenge har du jobbet på den arbeidsplassen du er på nå?

Hvor mange barn er det på avdelingen som du jobber på?

Hva er alderen på barna på din avdeling?

Hva er mobbeatferd? /Hva legges i begrepet mobbeatferd

Har du hørt om begrepet mobbeatferd før?

I begrepet mobbeatferd så menes det en vedvarende tendens hos små barn til å bruke aggressive strategier i sosialt samspill med jevnaldrende, der de opplever å ikke være en betydningsfull person for fellesskapet. Handlingene kan komme til uttrykk gjennom slag, spark, ignorering, utestenging og erting (Idsøe & Roland, 2017, s. 15).

Olweus (2010) har følgende definisjon på mobbing: ”Intensjonell negativ handling, gjentatt over tid, hvor det er en ubalanse i styrkeforholdet mellom den/de som utøver, og den som blir utsatt for handlingene”

Hva legger du i begrepet mobbeatferd, med egne ord?

Har du opplevd mobbeatferd i barnehagen? I så fall har du noen eksempler på dette?

Hvorfor tror du at mobbeatferd oppstår?

Hvorfor tror du noen barn utøver mobbeatferd?

Hvorfor tror du at noen barn blir utsatt for slike handlinger?

Emnekode: BLUBACH

Kandidatnummer: 189

Innleveringsdato: 31.05.19

Hvordan tror du det påvirker de som utøver slike handlinger og for de som blir utsatt for slike handlinger?

Forebygging av mobbeatferd

Hvordan arbeider du med å forebygge og hindre mobbeatferd i barnehagen? Har du noen tiltak eller strategi du bruker?

Har du/barnehagen en strategi for håndtering i forhold til begynnende mobbeatferd?

Hvordan går dere fram hvis dere oppdager begynnende mobbeatferd?

Har du en konkret episode du kunne ha fortalt?

Hva gjør dere for å lære barna hva som er ønsket atferd?

Bruker dere noen strategier? I så fall hvilken strategi bruker dere og kan du fortelle litt om noen av dem?

Har dere/du noen strategier for forebygging av aggresjon hos barna?

Tror du aggresjon er noe som kan føre til mobbing? Hvis ja/nei: hvorfor?

Hvordan kan du som barnehagelærer være et godt forbilde for resten av personalet for å kunne arbeide med å forebygge mobbeatferd blant barna?

Hvordan kan du som barnehagelærer være et godt forbilde for barna for å kunne forebygge mobbeatferd?

Sosial kompetanse

Hvordan opplever du din egen kompetanse i forhold til håndtering av begynnende mobbeatferd?

Hva syns du kan være utfordrende med tanke på håndtering av begynnende mobbeatferd?

Hvorfor syns du det kan være utfordrende å arbeide med begynnende mobbeatferd i barnehagen?

Mener du personalet i barnehagen har gode kunnskaper om mobbeatferd til å kunne arbeide med å forebygge og hindre at dette skjer?

Hvis ja/nei forklar hvorfor og er dette noe dere eventuelt kan gjøre noe med?

Samarbeid

Hvem ser du på som dine viktigste samarbeidspartnere på dette området?

Hvorfor mener du at dette er dine viktigste samarbeidspartnere?

Hvilken betydning har de for ditt arbeid med å forebygge mobbeatferd?

Hvordan samarbeider dere med foreldrene om å forebygge og hindre begynnende mobbeatferd i barnehagen?

Øvrige spørsmål/Helt til slutt

Hva syns du er det viktigste av det du har nevnt for å forebygge mobbeatferd i barnehagen?

Hva ser du for deg som de viktigste satsningsområdene fremover for at barnehagene skal lykkes så tidlig som mulig i sitt forebyggende arbeid mot mobbeatferd?

Er det noe du ønsker å legge til eller tilføye helt til slutt?